

Hybenroseprojektet, Vangså Referat af borgermøde 1. august 2014

Sted: Jette og Ole Andersen, Skjærbakken 17, 7700 Thisted
Referent: Sten Melson
Referat version: 2, 7. august 2014

Deltagere:

Jette og Poul Klausen	Hvidbakken 01
Helle og Bjarne Mortensen	Hvidbakken 13
Ellen Margrethe Kjeldsen	Hvidbakken 18
Anne Mette Exner	Hvidbakken 22
Per Henrik og Grethe	Hvidbakken 23
Kirsten Bak	Skjærbakken 04
Aage Riis Johansen	Skjærbakken 05
Jette Nystrup Andersen	Skjærbakken 17
Anne og Anders Aakjær Sørensen	Skjærbakken 39
Per og Jonna Kyvsgaard	Skjærbakken 47
Nette Vestergaard Olsen og Sten Melson	Skjærbakken 49
Søren og Kirsten Yde	Tingbakken 06
JOS	Tingbakken 12
Jorunn og Mogens	Tingbakken 14
Mads	Tingbakken 16
Jan Willink	Tingbakken 17
Eva Gjerløff og Peter Falk Hansen	Tingbakken 29
Karen Harbo	Tingbakken 39
Astrid og Thomas	Tvedsrimme 19
Karin Ølgaard Madsen	Thisted Kommune
John Patuel Hansen	Thisted Kommune

Efter en kort velkomst præsenterede Karin og John projektet. Gennemgangen blev støttet af en powerpoint-præsentation, der er vedhæftet dette referat.

1. Baggrund og forhistorie

Hybenrosen (rynket rose, *rosa rugosa*) er importeret fra det østlige Asien som prydblade sidst i 1800-tallet. Fra 1950'erne er den blevet benyttet i kystnære egne, hvor den giver læ og afskærmning. Den trives på næringsfattig jord og har fra bebyggelserne forvildet sig ud i de lysåbne, ikke-kulturplejede arealer som overdrev og heder, hvor den udkonkurrerer den naturligt forekommende vegetation. Den udgør i dag et stigende problem og vil på sigt brede sig overalt i klitzonen, hvis der ikke gribes ind. Udbredelsen er blevet fulgt siden 2004. Der er foretaget registreringer af udbredelsen mellem Lodbjerg

og Hanstholm. I 2004 dækkede hybenroserne ca 8 Ha, i 2008 ca 16 Ha. Den spreder sig både ved rodskud og frø. Hybenrosen har ingen konkurrenter i kystzonen. Den spreder sig ca 40 cm om året ved rodskud ud fra eksisterende forekomster.

Rynket rose trives godt på næringsfattig jord, men den har selv en høj produktion af letnedbrydeligt organisk materiale, så den gør på sigt jordbunden mere næringsrig, hvilket gør det svært for andre vækster, der skal have næringsfattig jord, at trives og konkurrere om pladsen. Til gengæld åbner det muligheder for mere næringskrævende arter.

Bekæmpelse af hybenroser indgår som en del af LIFE-projektet REDCOHA (Restoration of Danish Coastal Habitats (Dansk titel: "Sårbar natur langs Vestkysten")).

Som en del af det nu afsluttede LIFE projekt "LIFE-OVERDREV II" blev der gennemført et treårigt forsøg med forskellige bekæmpelses-metoder af hybenrose. Denne del af LIFE-OVERDREV II kan altså ses som et "forprojekt" til det igangværende projekt.

Bekæmpelses-forsøgene er blevet grundigt afrapporteret, bl.a. i form af en film, som blev vist på mødet. Filmen kan ses over internettet, hvor den findes på adressen:

<http://vimeo.com/79773385>

Forsøgene blev gennemført 2010-2013 ved Hanstholm, hvor man afprøvede følgende bekæmpelsesmetoder:

- slåning
- afgræsning i indhegning
- sprøjtning med Round-up

Herudover kan følgende metoder anvendes på mindre skala:

- oprykning
- opgravning

Opgravning er en meget dramatisk metode. Flere deltagere i mødet havde gode erfaringer med oprykning. Bl.a. har Aage fra Skjærbakken 5 ryddet et større område for 5 år siden og har plantet træer og buske. De vindpåvirkede områder har skullet genplantes to gange. En anden deltager havde slået et areal og holder hybenroserne ned ved ugentlig græsslåning. Det er virksomt, så længe der slås, men mange steder er det ikke attraktivt at omdanne arealerne til græsplæne.

Afskygning er forsøgt i Ringkøbing. Det er effektivt mod bjørneklo men ikke mod hybenroser.

Forprojektet gav følgende erfaringer:

Slåning:

Slåning er ikke effektiv. Der kommer både rodsrud og nye frøplanter. Selv hvis arealet slås ugentligt, som en græsplæne, er det usikkert, om bekæmpelsen lykkes.

Afgræsning:

Der er lavet forsøg med geder, får og kvæg. Geder er mest effektive, får er ret effektive, og også kvæg kan fjerne eller svække hybenroserne. Afgræsningen skal udføres over en årrække for at sikre, at rødderne er helt døde, og at spirede frø ikke udvikler sig til ny beplantning.

I forprojektet blev der lavet forsøg med indhegninger på et samlet areal på ca. 3 ha. Ha.

Sprøjtning:

Sprøjtning med Round-up er effektiv mod mindre og yngre planter, men større planter skal som minimum sprøjtes to år i træk. Efter sprøjtning visner den overjordiske del af roserne, og giften trækkes ned i rødderne, som også forgår. Roserne skal henstå visne i ét eller eventuelt flere år, inden man kan begynde at genplante med naturligt forekommende planter. Der er ingen effekt af slåning før sprøjtning.

Sprøjtning kan kun udføres i vindstille perioder.

Sprøjtning har mange negative virkninger på andre planter, der rammes af giften, og på grundvandet. Det er derfor ikke nogen specielt behagelig bekæmpelsesmetode, men den er billig i forhold til de øvrige (og kan nogen steder være den eneste anvendelige løsning). På mødet gav flere deltagere udtryk for skepsis omkring brug af sprøjtning.

2. REDCOHA-projektet

Danmark er forpligtet til at sikre biodiversitet og en god bevaringsstatus langs Vestkysten. Denne forpligtelse varetages bl.a. via REDCOHA-projektet: "Restoration of Danish Coastal Habitats" med projektparterne Naturstyrelsen, Ringkøbing-Skjern kommune og Thisted Kommune. Bekæmpelse af hybenrose indgår som en del af dette projekt. Yderligere information om REDCOHA findes på internettet på følgende link:

http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm?fuseaction=search.dspPage&n_proj_id=4618&docType=pdf

Ud over bekæmpelse af hybenroser indeholder Redcoha bl.a.:

- aktiviteter omkring fugleøer
- aktiviteter omkring afgræsning

- hydrologiske indsatser, hvor det er hensigten at genskabe oprindelige fugtighedsforhold på 51 lokaliteter langs Vestkysten

REDCOHA omfatter også bekæmpelse af andre invasive arter som bjergfyr, sitkagran og contortafyr (klitfyr). Disse arter indgår mange steder i klitplantagerne. Et delmål er rydning af i alt 220 Ha og genetablering af klitheder.

Beplantningen omkring Tingbakken består i vid udstrækning af bjergfyr og sitkagran. Det er ikke et sigte med projektet at fjerne denne eller lignende beplantninger. Det er helt op til lodsejerne – og eventuelle deklarationer og lokalplaner – om der skal foretages noget og i givet fald hvad.

REDCOHA-projektet har bl.a. del i en app, "Grøn tråd", der frit kan downloades.

3. Bekæmpelse af hybenroser i Thisted og Ringkøbing-Skjern Kommuner

Thisted Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune og Naturstyrelsen er med REDCOHA gået sammen om at bekæmpe hybenrosen. Målet er helt at fjerne hybenrose fra projektområdet..

Projektet er delt op således, at Naturstyrelsen varetager bekæmpelsen på Statens arealer, mens kommunerne står for bekæmpelsen på kommunale arealer og arealer ejet af private lodsejere. Der koordineres tæt (for vores vedkommende med Naturstyrelsen Thy på Søholt), således at indsatserne fra Naturstyrelsen og kommunerne synkroniseres.

Indsatser på private arealer kan kun ske med fuld accept fra de enkelte lodsejere. Det skal således i detaljer aftales, hvor der skal gøres en indsats og hvilke metoder, der skal tages i anvendelse.

Vangså er et interessant område for Thisted Kommune, idet det er et Natura2000-område, hvor der stilles særlige krav til naturplejen. Da midlerne i projektet er begrænsede, vil kommunen imidlertid kun gå aktivt ind i bekæmpelse af hybenroser i Vangså, hvis der kan laves en varig løsning, hvilket bl.a. indebærer en stor tilslutning til projektet. Er tilslutningen for beskeden, vil man overveje at starte et andet sted.

Kommunen skal have en dispensation, hvis sprøjtning skal anvendes. Denne dispensation foreligger endnu ikke, og det vides således ikke, om sprøjtning kan være en mulig metode til bekæmpelse. Da sprøjtning er langt billigere end de andre metoder, vil der kunne sættes ind på et meget større areal, hvis dispensationen opnås, end hvis den ikke opnås. Lodsejerne er imidlertid ikke forpligtede til at acceptere sprøjtning på deres matrikel.

Vores område er blevet overfløjet med en drone, og forekomsterne af hybenrose er efterfølgende registreret. Der blev vist et kort, hvor man kunne se de enkelte registreringer på private jordstykker. Der er kun registreret arealer over 1 kvadratmeter, og der er ikke registreret blandingsforekomster, hvor roserne står mellem andre vækster

som f.eks. træer. Det vil være muligt at få fjernet hybenroser, der vokser sammen med bjergfyr, sitkagran eller contortafyr.

4. Erstatningsplanter

Erstatningsplanter kan komme på tale, når sprøjtning er afsluttet eller oprykning eller opgravning er udført. Planterne stilles til rådighed via projektet. I udgangspunktet skulle lodsejerne selv plante dem, men det er ikke sikkert, det kan lade sig gøre, da en stor del af lodsejerne er sommerhusejere, der ikke kan forventes at være til stede, når det er et velegnet tidspunkt for plantning. Det er endnu ikke afklaret, hvordan det praktiske omkring erstatningsplanter skal håndteres, men det er en mulighed, at tilplantningen også udføres som en del af projektet.

I PowerPoint-præsentationen (se bilag til referatet) findes en side med udkast til erstatningsplanter. Havtorn er med på listen men er ikke nødvendigvis et godt valg, da den ligesom hybenroser laver rodsrud og kan være vanskelig at styre, hvis den først får godt fat. Endvidere er den læ-krævende og kan derfor ikke erstatte hybenroserne som lægiver. John og Karin understregede, at listen er et udkast.

Ved sprøjtning kan erstatningsplanter først plantes efter sidste sprøjtning. Det kan være et problem at se på de visne roser i 2-3 år, specielt hvis der er tale om sommerhuse, der udlejes.

Der kan eventuelt plantes "erstatningsplanter" et andet sted end dér, hvor der er bekæmpet hybenroser. Det aftales i givet fald med lodsejeren.

En deltager spurgte, om marehalm kunne bruges som erstatningsplante. Som udgangspunkt er erstatningsplanter buske eller træer, men det vil kommunen overveje.

Krybende pil er mere næringskrævende end lyng.

Tilplantning med erstatningsplanter vil sandsynligvis først ske 2017 og 2018.

Der er p.t. afsat midler til 5.000 planter. En væsentlig del af disse vil kunne allokeres til Vangså.

5. Det videre forløb

Kommunen vil som udgangspunkt sende en invitation ud til alle lodsejere. Det videre arbejde vil foregå i en dialog mellem den enkelte lodsejer og kommunen. Invitationen vil indeholde et kort over området, med kendte forekomster af hybenroser på private arealer indtegnet. Lodsejeren vil blive bedt om at korrigere kortet, hvis registreringerne af hybenroser på hans/hendes ejendom ikke passer med virkeligheden.

I løbet af efteråret 2014 vil kommunen gerne holde et møde med hver af lodsejerne. Mødet skal foregå hos lodsejeren, og der vil ske en besigtigelse af de arealer, hvor bekæmpelsen kan foregå. Herefter aftales:

- præcis på hvilke arealer der skal bekæmpes hybenroser
- hvilken metode, der skal anvendes på hvert areal
- om der skal ske genplantning og i givet fald med hvilke planter
- hvordan forløbet skal være hen over projektperioden (2014- august 2018) og bagefter, bl.a. om der skal laves indsatser flere år i træk

Såfremt oprykning eller opgravning benyttes, vil de oprykkede planter blive kørt væk som en del af aftalen.

Opgravning kan ikke benyttes på arealer, hvor der er nedgravede ledninger.

Bjergfyr, sitkagran og contortafyr kan fjernes indenfor rammerne af projektet. Det skal i givet fald indgå i aftalen.

Karin og John understregede, at aftalerne indgås på frivillig basis. Lodsejeren kan således f.eks. til- eller fravælge konkrete bekæmpelsesmetoder.

Der kan være særlige forhold som f.eks. arealer med beskyttet natur, hvor bekæmpelsen forudsætter lodsejerens underskrift på en ansøgning om dispensation. Kommunen vil lave det arbejde, der knytter sig til sådanne dispensationsansøgninger. Tilsvarende kan deklARATIONER begrænse mulighederne for erstatningsbeplantning.

Kommunen udarbejder herefter en aftale, der underskrives af lodsejeren. Bekæmpelsen kan herefter starte. Første indsats kan ske fra september 2015.

Kommunen vil benytte entreprenører til at udføre de aftalte aktiviteter. Entreprenørerne findes via udbud. Udbudsmaterialet vil specificere, hvad de skal udføre. Kommunen vil føre tilsyn med, at arbejdet udføres som aftalt.

6. Projektafslutning 2018

Projektet slutter august 2018, hvor kommunen afrapporterer projektet og afregner med EU, som støtter det. Herefter skulle vi meget gerne selv kunne håndtere den fortsatte bekæmpelse af hybenroserne. Kommunen kan eventuel yde en vis rådgivningsbistand, men der er ikke p.t. afsat væsentlige midler til dette i budgettet.

7. Diverse

Terrænreguleringer kan ikke udføres som en del af aftalen med kommunen, men den enkelte lodsejer kan selv indgå en aftale med entreprenøren herom. Dog skal gældende

begrænsninger på arealerne respekteres, f.eks. begrænsninger indenfor strandbeskyttelseslinien og særlige forhold omkring beskyttede arealer.

Det kan være svært at organisere besøg hos alle lodsejere inden nytår. Kommunen opfordres til at etablere en kalenderfunktion, hvor man kan melde ind, hvornår man er heroppe.

En forespørgsel viste, at alle deltagere var positivt interesserede i at fortsætte med dialogen med kommunen om indgåelse af en aftale. Det blev bemærket, at det nok var de mest interesserede, der var mødt op, så det kan ikke tages som en pejling på interessen generelt i Vangså – men det er meget positivt.

8. Spørgsmål til projektet

Hvis du har yderligere spørgsmål til projektet, er du velkommen til at ringe til Karin på tlf. 9917 2220.